

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО СИГУРНОСТ И ИКОНОМИКА

НАУЧНИ ТРУДОВЕ

ТОМ I, 2015 Г.

Пловдив, 2015 г.

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

проф. д.п.н. Георги МАНОЛОВ – *главен редактор*; проф. д.и.н. Тончо ТРЕНДАФИЛОВ; проф. д.и.н. Асен КОНАРЕВ; чл.-кор. проф. д.с.н. Димитър ДИМИТРОВ; проф. д.т.н. Стамен СТАМОВ; проф. д.и.н. Димитър КОСТОВ; проф. д-р Никифор СТЕФАНОВ; проф. д-р Нели БЕНЧЕВА; доц. д-р Томо БОРИСОВ; доц. д-р Милена ТЕПАВИЧАРОВА; доц. д-р Илин САВОВ

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

проф. д.п.н. Георги МАНОЛОВ; проф. д.и.н. Тончо ТРЕНДАФИЛОВ; чл.-кор. проф. д.с.н. Димитър ДИМИТРОВ; проф. д.и.н. Асен КОНАРЕВ; проф. д.т.н. Стамен СТАМОВ; проф. д.с.н. Димитър КОСТОВ; проф. д.и.н. Димитър САЗДОВ; проф. д-р Никифор СТЕФАНОВ; проф. д-р Нели БЕНЧЕВА; доц. д-р Томо БОРИСОВ; доц. д-р Атанас ЛЪОНДЕВ; доц. д-р Илин САВОВ; доц. д-р Милена ТЕПАВИЧАРОВА; ас. Людмила БОЙКОВА; проф. Даниел КЕРГОАТ – CNRS Национален център за социологически изследвания – Франция; проф. д.с.н. Франсоа БЛАН – Университет „Клермон Феран“, Сорбона, Институт по маркетинг; проф. д-р Йохан БРАЗДА – Институт по бизнес администрация, Виенски университет, Австрия; проф. д-р Любиша МИТРОВИЧ – Нишки университет, Сърбия; проф. Никос ГУСГУНИС – Атински университет, Гърция; проф. д.и.н. Динара ПЕСКОВА – Башкирска академия на науките, Русия

Предложените материали изразяват личната позиция на авторите и не ангажират с нея Редакцияния съвет и Редколегията на „Научните трудове“.

© Научни трудове, том I, 2015

© Издава: Висше училище по сигурност и икономика, Пловдив, 2015

© Печат: УИ „Паисий Хилендарски“, Пловдив, 2015

ISSN 2367-8526

HIGHER SCHOOL OF SECURITY AND ECONOMICS

SCIENTIFIC WORKS

VOL. I, 2015

Plovdiv, 2015

EDITORIAL ADVISORY BOARD

Prof. Georgi MANOLOV, DPS – *Chief editor*; Prof. Toncho TRENDAFILOV, DES; Prof. Asen KONAREV, DES; Corr. mem. Prof. Dimitar DIMITROV, DSS; Prof. Stamen STAMOV, DTS; Prof. Dimitar KOSTOV, DES; Prof. Nikifor STEFANOV, PhD; Prof. Neli BENCHEVA, PhD; Ass. Prof. Tomo BORISOV, PhD; Ass. Prof. Milena TEPAVICHAROVA, PhD; Ass. Prof. Ilin SAVOV, PhD

EDITORIAL BOARD

Prof. Georgi MANOLOV, DPS; Prof. Toncho TRENDAFILOV, DES; Corr. mem. Prof. Dimitar DIMITROV, DSS; Prof. Asen KONAREV, DES; Prof. Stamen STAMOV, DTS; Prof. Dimitar KOSTOV, DES; Prof. Dimitar SAZDOV, DHS; Prof. Nikifor STEFANOV, PhD; Prof. Neli BENCHEVA, PhD; Ass. Prof. Tomo BORISOV, PhD; Ass. Prof. Atanas LYONDEV, PhD; Ass. Prof. Ilin SAVOV, PhD; Ass. Prof. Milena TEPAVICHAROVA, PhD; Ass. Lyudmila BOYKOVA; Prof. Daniel KERGOAT – CNRC National center for Sociological Research – France; Prof. François BLANC, DSS – University „Clermont-Ferrand“, Sorbonne, Institute of Marketing; Prof. Yohan BRAZDA, PhD – Institute of Business Administration, University of Vienna, Austria; Prof. Ljubiša MITROVIĆ, PhD – University of Nish, Serbia; Prof. Nikos GUSGUNIS – University of Athens, Greece; Prof. Dinara PESKOVA, DES – Bashkir Academy of Sciences, Russia

The proposed materials represent the personal views of their authors and do not commit to it the Editorial Advisory Board and the Editorial Board of „The Scientific works“.

© Scientific works, Vol. I, 2015

© Published: Higher school of security and economics, Plovdiv, 2015

© Press: University Press „Paisii Hilendarski“, Plovdiv, 2015

ISSN 2367-8526

СЪДЪРЖАНИЕ

Проф. д.п.н. Георги Л. Манолов

ИСТОРИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ИЗБИРАТЕЛНАТА СИСТЕМА

В БЪЛГАРИЯ (1878 – 1989 г.)..... 9

Доц. д-р Милена Тепавичарова

МОДЕЛИРАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ФАКТОРИ,

ВЛИЯЕЩИ ВЪРХУ ЕФЕКТИВНОТО УПРАВЛЕНИЕ

НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ НА СЕКТОРНО НИВО В БЪЛГАРИЯ..... 77

Доц. д-р Томо Борисов

ТЕОРИЯ И МЕТОДИКА НА ПСИХО-ФИЗИЧЕСКАТА ПОДГОТОВКА

ЗА ДЕЙСТВИЕ В ЕКСТРЕМАЛНИ СИТУАЦИИ..... 173

УКАЗАНИЯ

ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА МАТЕРИАЛИТЕ ЗА „НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ“ НА ВУСИ 242

CONTENTS

Prof. Georgi L. Manolov, DPS

THE HISTORICAL DEVELOPMENT OF THE ELECTORAL SYSTEM IN BULGARIA (1878 – 1989).....	9
--	---

Ass. Prof. Milena Tepavicharova, PhD

MODELING OF FUNDAMENTAL FACTORS AFFECTING THE EFFECTIVE MANAGEMENT OF HUMAN RESOURCES SECTORAL LEVEL IN BULGARIA.....	77
---	----

Ass. Prof. Tomo Borisov, PhD

THEORY AND METHODS OF MENTAL AND PHYSICAL PREPARATION FOR ACTION IN EXTREME SITUATIONS	173
---	-----

INSTRUCTIONS

FOR PRESENTING THE MATERIALS FOR „SCIENTIFIC WORKS“ OF HSSE.....	245
--	-----

УКАЗАНИЯ

ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА МАТЕРИАЛИТЕ ЗА „НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ“ НА ВУСИ

Раздел I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. „Научните трудове“ на ВУСИ се издават в няколко научни направления: Политика, Икономика, Управление, Финанси, Туризъм, Право, Сигурност и др. „Научните трудове“ се издават в единно книжно тяло, а също така и в онлайн версия, поместена на сайта на ВУСИ – www.vusi.bg.
2. Материалите трябва да имат оригинален научен принос.
3. Материалите се представят на един от работните езици на „Научните трудове“ – български, руски, английски, немски, френски. Резюме и ключовите думи към тях са съответно на английски език (ако текстът е на български език) и на български език (ако текстът е на чужд език). След основното заглавие и автора/ите по същия съответен начин се дават преведени заглавието и автора/ите.
4. Обемът на всеки материал е от 20 до 60 стр. А5, с шрифт Arial, 10 pt, разстояние Single, двустранно подравнено, отстъп на първия ред 1 см.
5. Авторите носят пълна отговорност за научната оригиналност и достоверност на резултатите, за стилового и езиковото оформление на текстовете и резюмето.
6. Всеки автор може да участва в „Научните трудове“ само с един материал.
7. Материалите се предават в редакционната колегия от 1 септември до 10 октомври.
8. Всеки материал се представя в електронна версия (в MSWord format), която се изпраща на служебната електронна поща на членовете на Редколегията – info@vusi.bg.

Раздел II. ПРАВИЛА ЗА ПУБЛИКУВАНЕ

1. Предоставените материали се рецензират от хабилитирани преподаватели в същото научно направление и се одобряват или отхвърлят от Редколегията на „Научните трудове“.

Раздел III. ТЕХНИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ

1. Материалите трябва да са написани на MSWord 2003 (или на по-висока версия на програмата), като на диск студиите са записани във файлов формат doc. Файлът не се архивира.
2. За форматирането на текста менютата на Word 2003 се настройват по следния начин:

Page setup:	Margins: Top – 2 cm; Bottom – 2 cm; Left – 2; Right – 2 cm
	Gutter – 0; Header – 1 cm; Footer – 1 cm
	Paper Size: A5 (14 x 21 cm)
Format:	Font: Arial; Font style – Regular; Size – 10
	Paragraph: First line – 1 cm; Line Spacing – Single; Alignment – Justified; Indentation: Left – 0, Right – 0; Spacing: Before – 0; After – 0

3. Страниците не се номерират.

4. Първата страница се оформя по следния начин:

а) Най-горе на български и на английски език с главни букви се изписва „НАУЧНИ ТРУДОВЕ“ НА ВУСИ и научното направление.

б) След един празен интервал с главни букви, 13 pt, **Bold**, се изписва заглавието на български език (ако текстът е на български език) или на съответния чужд език (ако текстът е на чужд език) и се центрира.

в) След празен интервал с редовни букви, 12 pt, **Bold**, се изписват имената на авторите – пълното собствено и фамилното име на автора/авторите (в случай че са повече от трима, се допуска инициално съкращение на собствените имена), научните звания и степени на български език (ако текстът е на български език) или на съответния чужд език (ако текстът е на чужд език).

г) На следващия ред се изписва с редовни букви, 12 pt, *Italic*, учреждението, което авторът представя.

д) След един празен интервал по същия начин се изписват на английски език заглавието, имената на авторите и учреждението, което представят, само че всички 11 pt (ако текстът е на български език) или на български език (ако текстът е на чужд език).

е) След един празен интервал с редовни букви се изписва **Abstract:** и на английски език с *Italic* се помества резюмето. На нов ред също с малки букви се изписва **Keywords:** и на английски език също с *Italic* се пишат ключовите думи (и двете 10 pt) (ако текстът е на български език); или се дават **Резюме:** и **Ключови думи:** (ако текстът е на чужд език).

ж) След един празен интервал следва изложението.

5. За основния текст се използва автоматично пренасяне: Tools – Language – Hyphenation – Automatically hyphenate document.

6. Заглавията на отделните части/точки са с букви Small Caps, **Bold**, 12 pt, центрирани. Преди и след заглавията на разделите се оставя празен интервал.

7. Забележките под линия са: двустранно подравнени, шрифт Arial, 9 pt, разстояние Single, разстояние отгоре, отдолу, отляво и отдясно – 0 см, отстъп на първия ред на абзаца – 0 см.

8. След един празен интервал от основния текст следва **Библиография**, 9 pt, центрирана, като при оформянето се спазват азбучният ред по фамилия на автора и стандартът за библиографско описание.

9. Таблицы, фигури и източници

а) Таблиците, графиките и фигурите са черно-бели, вграждат се софтуерно в текста, номерацията им е с арабски цифри.

б) Думата **Таблица** се изписва изцяло, с редовни букви, **Bold, Italic**. Заглавието на таблицата се изписва на същия ред, с малки букви, само **Bold**, без отстъп, двустранно подравнено, преди таблицата. Текстът и имената на величините в анетките започват с главна буква, а в края им не се поставя точка.

в) Допустимата максимална ширина на фигурите и графиките е 12 см (пропорционално). Думата **Фигура** се изписва с редовни букви, **Bold**, а заглавието на фигурата се изписва на същия ред, с малки букви, но **Bold, Italic**, без отстъп, двустранно подравнено, преди фигурата.

г) Източниците на таблици, графики и фигури се посочват под тях: **Източник:** и следва текстът, 9 pt, *Italic*.

10. Математическите формули и уравнения се номерират в десния край на печатното поле с арабски цифри във вида (1), (2) и т.н.

11. Библиографските позовавания се посочват в текста в последователно нарастващ ред, номерата им се поставят в квадратни скоби, например [1], [3 – 7] и т.н., а посочените страници от източниците: [1: 73].

12. В края се изписват имената на автора/ите и се посочват неговият/техният адрес, тел., e-mail. Упоменава се и кой е водещият автор.

INSTRUCTIONS

FOR PRESENTING THE MATERIALS FOR „SCIENTIFIC WORKS“ OF HSSE

Section I. GENERAL PROVISIONS

1. „Scientific works“ of HSSE is issued in several scientific areas: Politics, Economics, Management, Finance, Tourism, Law, Security, and etc. „Scientific works“ shall be issued in a single booklet form, but also in an online version posted on the website of HSSE – www.vusi.bg.
2. The materials must have an original scientific contribution.
3. The materials are presented in one of the working languages of „Scientific works“ – Bulgarian, Russian, English, German, and French. The abstract and keywords to each of them are in English (if the text is in Bulgarian language) and in Bulgarian (if the text is in a foreign language). The title and author/s are given translated after the main title and the author/s in the same relevant way.
4. The volume of each material is from 20 to 60 p. A5, with font Arial, 10 pt, distance Single, justified text, indent the first line 1 cm.
5. Authors are fully responsible for the scientific originality and authenticity of the results of the stylistic and linguistic layout of the texts and summaries.
6. Each author can participate in „Scientific works“ with only one material.
7. The materials are delivered to the Editorial Board from September 1 to October 10.
8. Each material is presented in electronic version (in MSWord format), which is sent to the official e-mail to members of the Editorial Board – info@vusi.bg.

Section II. TERMS OF PUBLICATION

1. The provided materials are reviewed of habilitated teachers in the same scientific field and be approved or rejected by the Editorial Board of „Scientific works“.

Section III. TECHNICAL INSTRUCTIONS

1. Materials must be written in MSWord 2003 (or a higher version of the program) as a disk studios are saved in file format doc. The file is not archived.

2. For text formatting the menus in Word 2003 is configured as follows:

Page setup:	<u>Margins:</u> Top – 2 cm; Bottom – 2 cm; Left – 2; Right – 2 cm
	Gutter – 0; Header – 1 cm; Footer – 1 cm
	<u>Paper Size:</u> A5 (14 x 21 cm)
Format:	<u>Font:</u> Arial; Font style – Regular; Size – 10
	<u>Paragraph:</u> First line – 1 cm; Line Spacing – Single; Alignment – Justified; Indentation: Left – 0, Right – 0; Spacing: Before – 0; After – 0

3. The pages are not numbered.

4. The first page is formed as follows:

a) At the top in Bulgarian and English in capital letters is shown „Scientific works“ of HSSE and the scientific direction.

b) After a space in capital letters, 13 pt, **Bold**, displays the title of the Bulgarian language (if the text is in Bulgarian language) or in the respective language (if it is a foreign language) and is centered.

c) After a space with regular letters, 12 pt, **Bold**, the names of authors – the full first and last name of author/authors (if more than three are allowed initials acronym of own names) academic titles and degrees in Bulgarian (if the text is in Bulgarian language) or in respective foreign language (if it is a foreign language) are written.

d) The next line displays with regular letters, 12 pt, *Italic*, the institution which the author presents.

e) After a space title, the authors' names and institution, which present are shown only that all 11 pt (if the text is in Bulgarian language) or in Bulgarian language (if it is a foreign language) in the same way in the English language.

f) After a space with regular letters written **Abstract:** in English with *Italic* is placed the summary. On a new line also with small letters are written the **Keywords:** and in English also in *Italic* the keywords are written (both 10 pt) (if the text is in Bulgarian language); or a **Summary:**, and **Keywords:** (if the text is in a foreign language).

g) After a space the exposition follows.

5. For the main text is used automatic hyphenation: Tools – Language – Hyphenation – Automatically hyphenate document.

6. The titles of individual parts/items are letters SMALL CAPS, **Bold**, 12 pt, centered. Before and after the section headings is allowed a blank space.

-
7. The footnotes are: justified text, font Arial, 9 pt, distance Single, off the top, bottom, left and right – 0 cm, indent the first line of the paragraph – 0 cm.
8. After a blank space from the basic text should follow **Bibliography**, 9 pt, centered, as in the shaping are respected alphabetical order by surname and ISBDs.
9. Tables, figures and sources
- a) The tables, charts and figures are in black and white, they are incorporated into the text, their numbering is with Arabic numerals.
- b) The word **Table** is written entirely in lower case letters, **Bold, Italic**. The title of the table is displayed on the same line, in small letters, only **Bold**, without indentation, justified text before the table. The text and the names of the parameters in the header begin with a capital letter, and they do not end with a point.
- c) The maximum permissible width of the figures and the charts is 12 cm (proportionately). The word **Figure** is shown in lower case letters, **Bold**, and the title of the picture is displayed on the same line, in small letters, but **Bold, Italic**, without indentation, justified text before the figure.
- d) The sources of tables, graphs and figures indicated below: **Source:** and follows the text, 9 pt, *Italic*.
10. The mathematical formulas and equations are numbered on the right edge of the printing area with Arabic numerals in the form (1), (2) etc.
11. The bibliographic references are given in the text in sequential ascending order, their numbers are placed in square brackets, for example [1], [3 – 7], etc., and those pages of sources: [1: 73].
12. At the end the names of the author/s, his/their addresses, telephones, e-mails are indicated. It is referred and who is the leading author.

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО СИГУРНОСТ И ИКОНОМИКА

НАУЧНИ ТРУДОВЕ НА ВУСИ

Том I, 2015 г.

Българска
Първо издание

Главен редактор: проф. д.п.н. Георги Манолов

Редактор: Олга Емилова

Коректор: Камелия Алексиева

Предпечат: Камелия Алексиева

Печат и подвързия: ПУИ „Паисий Хилендарски“

ISSN 2367-8526

Пловдив, 2015